

บทที่ 1

บทนำ

1.1 หลักการและเหตุผล

ตามประกาศกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ออกตามพระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พ.ศ. 2535 ได้กำหนดโครงการพัฒนาขนาดใหญ่โดยเฉพาะโครงการสนามบินพาณิชย์ จะต้องจัดทำรายงานการประเมินผลกระทบสิ่งแวดล้อม (Environmental Impact Assessment : EIA) รายงานดังกล่าวเป็นการคาดการณ์ถึงผลกระทบที่คาดว่าจะเกิดขึ้นจากโครงการ จึงจำเป็นต้องนำเสนอมาตรการป้องกันและแก้ไข เพื่อลดผลกระทบและมาตรการติดตามตรวจสอบผลกระทบสิ่งแวดล้อมของโครงการ ทั้งในช่วงการก่อสร้างและช่วงดำเนินการ ดังนั้น สิ่งสำคัญที่สุดประการหนึ่งคือ ภายหลังจากโครงการผ่านการพิจารณาเห็นชอบจากคณะกรรมการผู้ชำนาญการพิจารณารายงานการประเมินผลกระทบสิ่งแวดล้อมโดยสำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม (สผ.) แจ้งมติความเห็นชอบ และให้กรมท่าอากาศยานปฏิบัติตามเงื่อนไขด้านสิ่งแวดล้อม ได้แก่ การติดตามตรวจสอบและประเมินผลการปฏิบัติตามเงื่อนไขและมาตรการป้องกันและแก้ไขผลกระทบสิ่งแวดล้อม และมาตรการติดตามตรวจสอบผลกระทบสิ่งแวดล้อมที่กำหนดไว้ในรายงานการประเมินผลกระทบสิ่งแวดล้อม

เพื่อให้การดำเนินการป้องกันและแก้ไขปัญหาผลกระทบสิ่งแวดล้อมจากโครงการสนามบินพาณิชย์มีประสิทธิภาพ ไม่ก่อให้เกิดผลกระทบต่อประชาชนที่อาศัยโดยรอบ และทั้งนี้เพื่อให้เป็นไปตามพระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2561 ประกาศในราชกิจจานุเบกษา เล่ม 135 ตอนที่ 27 ก ลงวันที่ 19 เมษายน 2561 มาตรา 51/5 เพื่อประโยชน์ในการติดตามตรวจสอบและพัฒนาระบบการประเมินผลกระทบสิ่งแวดล้อม ให้ผู้ดำเนินการหรือผู้ขออนุญาตที่ได้จัดทำรายงานการประเมินผลกระทบสิ่งแวดล้อม ซึ่งได้รับอนุญาตให้ดำเนินการแล้ว จัดทำรายงานผลการปฏิบัติตามมาตรการที่กำหนดไว้ในรายงานการประเมินผลกระทบสิ่งแวดล้อม เสนอต่อเจ้าหน้าที่ซึ่งมีอำนาจอนุญาตอย่างน้อยปีละหนึ่งครั้ง ตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่รัฐมนตรีโดยความเห็นชอบของคณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ ประกาศกำหนด

มาตรา 101/2 ที่กำหนดว่า “ผู้ดำเนินการหรือผู้ขออนุญาตผู้ใดไม่นำส่งรายงานผลการปฏิบัติตามมาตรการที่กำหนดไว้ในรายงานการประเมินผลกระทบสิ่งแวดล้อมตามมาตรา 51/5 วรรคหนึ่ง ต้องระวางโทษปรับไม่เกินหนึ่งล้านบาท”

ดังนั้น กรมท่าอากาศยานจึงได้จัดให้มีโครงการติดตามผลกระทบสิ่งแวดล้อม ท่าอากาศยาน 8 แห่ง (ภาคเหนือ) ประกอบด้วย ท่าอากาศยานพิษณุโลก น่านนคร แพร่ แม่ฮ่องสอน ลำปาง แม่สอด ปาย และเพชรบูรณ์ โดยดำเนินการตามมาตรการป้องกันและแก้ไขผลกระทบสิ่งแวดล้อมและมาตรการติดตามตรวจสอบผลกระทบสิ่งแวดล้อม ตามรายงานการประเมินผลกระทบสิ่งแวดล้อม (EIA) หรือรายงานฯ ที่ขอเปลี่ยนแปลงรายละเอียดโครงการหรือมาตรการป้องกันแก้ไขและมาตรการติดตามตรวจสอบผลกระทบสิ่งแวดล้อม ที่ผ่านการพิจารณาให้ความเห็นชอบแล้ว

1.2 วัตถุประสงค์ของการศึกษา

- (1) เพื่อดำเนินการติดตามตรวจสอบการปฏิบัติตามมาตรการป้องกันและแก้ไขผลกระทบสิ่งแวดล้อมของแต่ละท่าอากาศยาน
- (2) เพื่อติดตามตรวจสอบผลกระทบสิ่งแวดล้อมของแต่ละท่าอากาศยาน
- (3) เพื่อศึกษานิเวศวิทยา นกและสัตว์ที่เป็นอันตรายต่อการบินและแผนป้องกันอุบัติเหตุทางการบินที่เกิดจากนกและสัตว์
- (4) เพื่อดำเนินการใช้แบบจำลองทางคณิตศาสตร์ คำนวณระดับเสียงจากสนามบินต่อสภาพแวดล้อมโดยรอบในสภาพปัจจุบัน
- (5) เพื่อกำหนดแนวทางการแก้ไขผลกระทบสิ่งแวดล้อมจากสนามบินพาณิชย์ โดยจัดทำเป็นแผนปฏิบัติการอย่างละเอียดและเสนองบประมาณดำเนินการ
- (6) เพื่อศึกษาทบทวนความเหมาะสมของมาตรการป้องกันและแก้ไขผลกระทบสิ่งแวดล้อมของท่าอากาศยานที่เคยมีการศึกษาและจัดทำรายงานการประเมินผลกระทบสิ่งแวดล้อม รวมทั้งเสนอแนวทางการปรับปรุงแก้ไขให้สอดคล้องกับการดำเนินงานในปัจจุบัน

1.3 ขอบเขตการศึกษา

1.3.1 ขอบเขตพื้นที่ศึกษา

ติดตามตรวจสอบมาตรการป้องกันและแก้ไขผลกระทบสิ่งแวดล้อมและมาตรการติดตามตรวจสอบผลกระทบสิ่งแวดล้อม ตามกำหนดไว้ในรายงานการประเมินผลกระทบสิ่งแวดล้อมท่าอากาศยาน 8 แห่ง (ภาคเหนือ) ประกอบด้วย ท่าอากาศยานพิษณุโลก น่านนคร แพร่ แม่ฮ่องสอน ลำปาง แม่สอด ปาย และเพชรบูรณ์

1.3.2 ขอบเขตเชิงวิชาการ

(1) ติดตามตรวจสอบการปฏิบัติตามมาตรการป้องกันและแก้ไขผลกระทบสิ่งแวดล้อม และมาตรการติดตามตรวจสอบผลกระทบสิ่งแวดล้อม เช่น คุณภาพอากาศ ระดับเสียง และคุณภาพน้ำ เป็นต้น ตามเงื่อนไขเห็นชอบรายงานการประเมินผลกระทบสิ่งแวดล้อม โดยการตรวจวัดคุณภาพสิ่งแวดล้อมให้ดำเนินการตรวจวัด 2 ครั้ง ในรอบของการปฏิบัติงานตามสัญญา อ้างอิงตามประกาศกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เรื่อง หลักเกณฑ์และวิธีการจัดทำรายงานผลการปฏิบัติตามมาตรการที่กำหนดไว้ในรายงานการประเมินผลกระทบสิ่งแวดล้อม ซึ่งผู้ดำเนินการ หรือผู้ขออนุญาตจะต้องจัดทำเมื่อได้รับอนุญาตให้ดำเนินการโครงการหรือกิจการแล้ว พ.ศ. 2561 ข้อ 3 (2) และ (3)

(2) สำรวจชนิด ความชุกชุม พฤติกรรมหรือนิเวศวิทยา และสถานภาพของนก และสัตว์ที่อาจเป็นอันตรายในการทำการบินบริเวณพื้นที่โครงการและใกล้เคียง

(3) ใช้แบบจำลองทางคณิตศาสตร์ คำนวณระดับเสียงจากสนามบินต่อสภาพแวดล้อมโดยรอบในสภาพปัจจุบัน

(4) ศึกษาและทบทวนความเหมาะสมของมาตรการป้องกันและแก้ไขผลกระทบสิ่งแวดล้อมตามที่กำหนดไว้ในเงื่อนไขเห็นชอบรายงานวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อมของแต่ละท่าอากาศยาน รวมทั้งเสนอแนวทางการปรับปรุงแก้ไขให้สอดคล้องกับการดำเนินงานในปัจจุบัน

(5) เสนอแนวทางการแก้ไขผลกระทบสิ่งแวดล้อมที่เกิดขึ้นของแต่ละท่าอากาศยานอย่างละเอียด และเสนองบประมาณในการดำเนินการ

(6) อบรม/ให้ความรู้ แก่เจ้าหน้าที่ของกรมท่าอากาศยานด้านการจัดการสิ่งแวดล้อมของสนามบิน โดยให้จัดทำคู่มือของแต่ละท่าอากาศยานที่ทำการศึกษาในสัญญานี้ เพื่อให้ท่าอากาศยานแต่ละแห่งสามารถนำไปดำเนินการบริหารจัดการด้านสิ่งแวดล้อมได้ โดยที่ปรึกษาจะต้องเป็นผู้รับผิดชอบค่าใช้จ่ายในการอบรมทั้งหมด รวมทั้งค่าใช้จ่ายในการเดินทาง ค่าที่พัก ของเจ้าหน้าที่ผู้เข้ารับการอบรมทั้งหมด

(7) การศึกษา ตรวจวัด ตรวจสอบ และการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม ต้องเป็นไปตามมาตรฐานตามที่หน่วยงานด้านสิ่งแวดล้อมกำหนด ทั้งนี้ที่ปรึกษาจะต้องดำเนินการตรวจวัดคุณภาพสิ่งแวดล้อมเพิ่มเติม หากมีข้อร้องเรียนหรือข้อเสนอแนะของคณะกรรมการ โดยที่ปรึกษาจะต้องเป็นผู้รับผิดชอบค่าใช้จ่ายในการตรวจวัดทั้งหมด

1.4 รายละเอียดโครงการ

1.4.1 ความเป็นมาของท่าอากาศยานลำปาง

ท่าอากาศยานลำปาง หรือสนามบินลำปาง ตั้งอยู่ที่ 175 ถนนสนามบิน 1 ตำบลพระบาท อำเภอเมือง จังหวัดลำปาง (ดังแสดงในรูปที่ 1.4.1-1) เริ่มเปิดดำเนินการเมื่อ ปี พ.ศ.2544 โดยเริ่มการขนส่งทางอากาศใช้เครื่องบิน แบบ BONANZA สามารถรับผู้โดยสารได้ 6 ที่นั่ง ปี พ.ศ.2489 บริษัท เดินอากาศไทย จำกัด เปิดทำการบินพาณิชย์ รับ-ส่ง ผู้โดยสารใช้เครื่องบินแบบ DC-3 (DAKOTA หรือ C-47) มีขนาดที่นั่งผู้โดยสาร 25 ที่ ต่อมาในปี พ.ศ.2535 ท่าอากาศยานลำปางมีความจำเป็นจะต้องขยายลานจอดเครื่องบิน และขยายทางขับเพื่อรับรองอากาศยานขนาด 737 ซึ่งโครงการพัฒนาสนามบินพาณิชย์เป็นโครงการที่อยู่ในประเภทที่จะต้องมีการจัดทำรายงานการศึกษาผลกระทบสิ่งแวดล้อม ตามประกาศของกระทรวงวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยีและสิ่งแวดล้อม เรื่องกำหนดประเภทและขนาดของโครงการหรือกิจการของส่วนราชการ รัฐวิสาหกิจ และเอกชนที่ต้องจัดทำรายงานการประเมินผลกระทบสิ่งแวดล้อม ลงวันที่ 24 สิงหาคม 2535 กรมการบินพาณิชย์ (กรมท่าอากาศยานในปัจจุบัน) จึงได้จัดทำรายงานการประเมินผลกระทบสิ่งแวดล้อมโครงการพัฒนาท่าอากาศยานลำปาง เสนอต่อสำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมและคณะกรรมการผู้ชำนาญการพิจารณารายงานการประเมินผลกระทบสิ่งแวดล้อมด้านโครงสร้างพื้นฐาน และอื่นๆ พิจารณา โดยมีมติเห็นชอบต่อรายงานการประเมินผลกระทบสิ่งแวดล้อม และให้กรมการบินพาณิชย์ (กรมท่าอากาศยานในปัจจุบัน) ปฏิบัติตามมาตรการป้องกันและแก้ไขผลกระทบสิ่งแวดล้อม และมาตรการติดตามตรวจสอบผลกระทบสิ่งแวดล้อม ตามหนังสือว 0804/5359 ลงวันที่ 10 พฤศจิกายน 2535

1.4.2 ที่ตั้ง และองค์ประกอบของท่าอากาศยานลำปาง

ท่าอากาศยานลำปาง ตั้งอยู่ที่ 175 ถนนสนามบิน 1 ตำบลพระบาท อำเภอเมือง จังหวัดลำปาง มีพื้นที่ทั้งหมด 509 ไร่ 72 ตารางวา โดยมีองค์ประกอบหลักภายในท่าอากาศยาน ดังนี้ (ดูรูปที่ 1.4.2-1 ประกอบ)

- (1) ทางวิ่ง (Runway) จำนวน 1 เส้น พื้นผิวแอสฟัลต์ติกคอนกรีต กว้าง 30 เมตร ยาว 1,975 เมตร รับน้ำหนักได้ 64 ตัน และทางวิ่งเผื่อข้างละ 60 เมตร
- (2) ทางขับ (Taxiway) จำนวน 1 เส้น พื้นผิวแอสฟัลต์ติกคอนกรีต
- (3) ลานจอด ขนาด 60 x 250 เมตร สามารถจอดเครื่องบินขนาด Boeing 737-400 ได้ 3 ลำ และเฮลิคอปเตอร์ได้ 7 ลำ ในเวลาเดียวกัน
- (4) ลานจอดรถยนต์ สำหรับผู้โดยสาร และผู้ใช้งานบิน จอดรถได้ประมาณ 75 คัน
- (5) ห้องพักผู้โดยสารขาเข้า รองรับผู้โดยสารได้ 120 คน พร้อมติดตั้งระบบสายพานลำเลียง

- (6) ห้องผู้โดยสารขาออก รองรับผู้โดยสารได้ 250 คน พร้อมติดตั้งเครื่อง X-Ray 2 เครื่อง เครื่อง Walk Through 1 เครื่อง และ Hand Scanner 2 อัน
- (7) หอบังคับการบิน
- (8) ระบบวิทยุช่วยการเดินอากาศ
- (9) อาคารบ้านพักเจ้าหน้าที่ พร้อมสาธารณูปโภคต่างๆ ไฟฟ้า น้ำประปา โทรศัพท์

1.4.3 การใช้ประโยชน์ที่ดินโดยรอบท่าอากาศยาน

การใช้ประโยชน์ที่ดินบริเวณโดยรอบพื้นที่ท่าอากาศยานลำปาง (ดูรูปที่ 1.4.3-1 ประกอบ) รายละเอียดมีดังนี้

(1) พื้นที่เกษตรกรรม

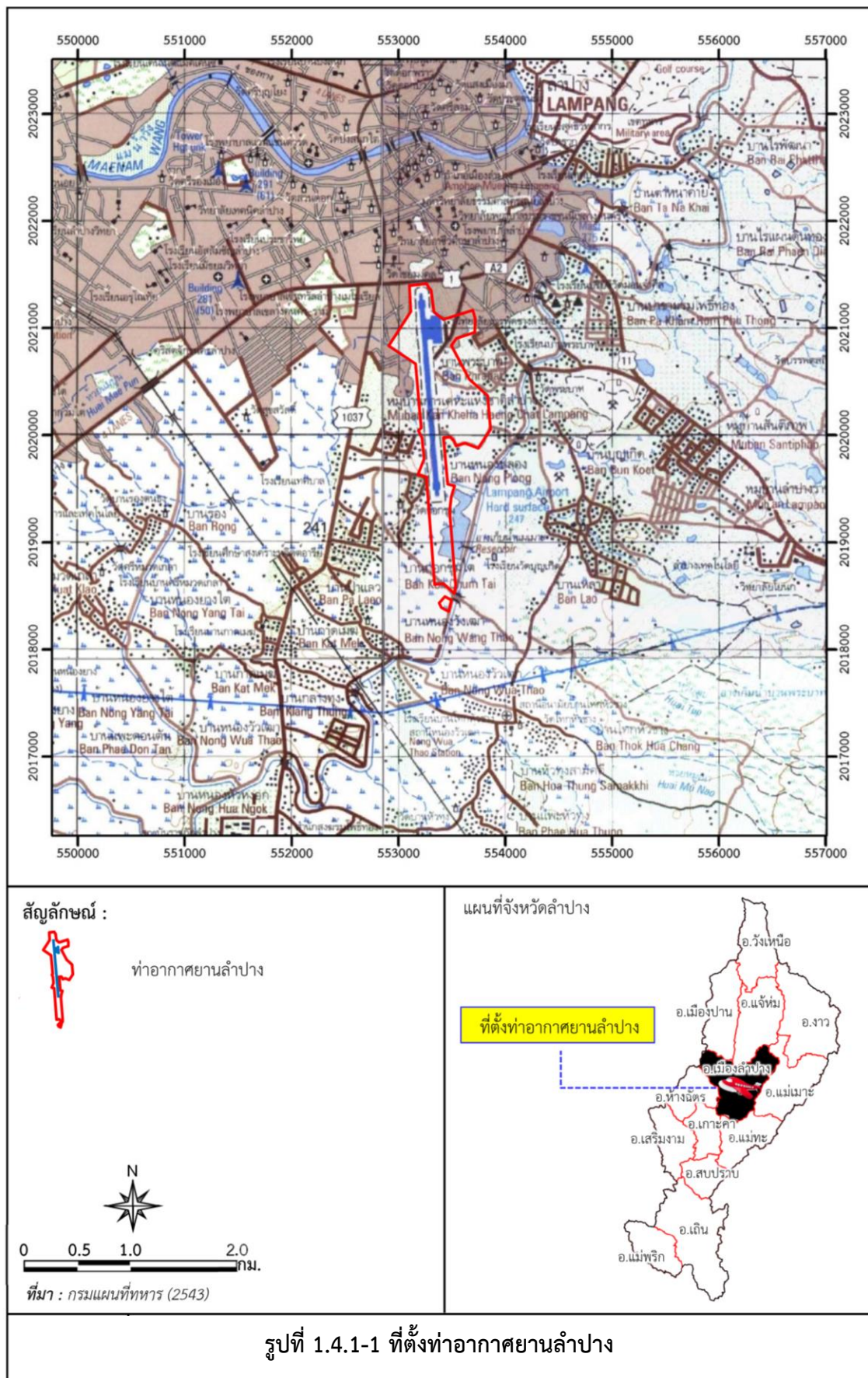
พื้นที่เกษตรกรรมส่วนใหญ่อยู่ทางทิศใต้ของท่าอากาศยาน โดยส่วนใหญ่เป็นพื้นที่ปลูกข้าว และพืชไร่

(2) พื้นที่ชุมชน

บริเวณที่มีชุมชนหนาแน่นจะกระจายตัวอยู่ตามแนวเส้นทางคมนาคม โดยเฉพาะทางทิศเหนือของท่าอากาศยาน มีการใช้ประโยชน์ที่ดินแบบผสมผสาน คือ มีลักษณะเป็นพื้นที่พาณิชยกรรม สถานที่ราชการ ที่สาธารณะ และที่อยู่อาศัย โดยชุมชนที่พบบริเวณใกล้เคียงโดยรอบท่าอากาศยาน ได้แก่ ชุมชนข้างสนามบิน (ชุมชนฝั่งหัวทางวิ่งหมายเลข 18) ชุมชนศรีชุม บ้านกอกชุม บ้านกอกชุมใต้ บ้านพระบาท บ้านหนองป้อม และหมู่บ้านเคหะแห่งชาติลำปาง ส่วนสถานที่ราชการที่สำคัญ เช่น โรงพยาบาลเซ็นทรัลลำปางเมมโมเรียล วิทยาลัยสารพัดช่างลำปาง มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ลำปาง และวิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนีนครลำปาง เป็นต้น

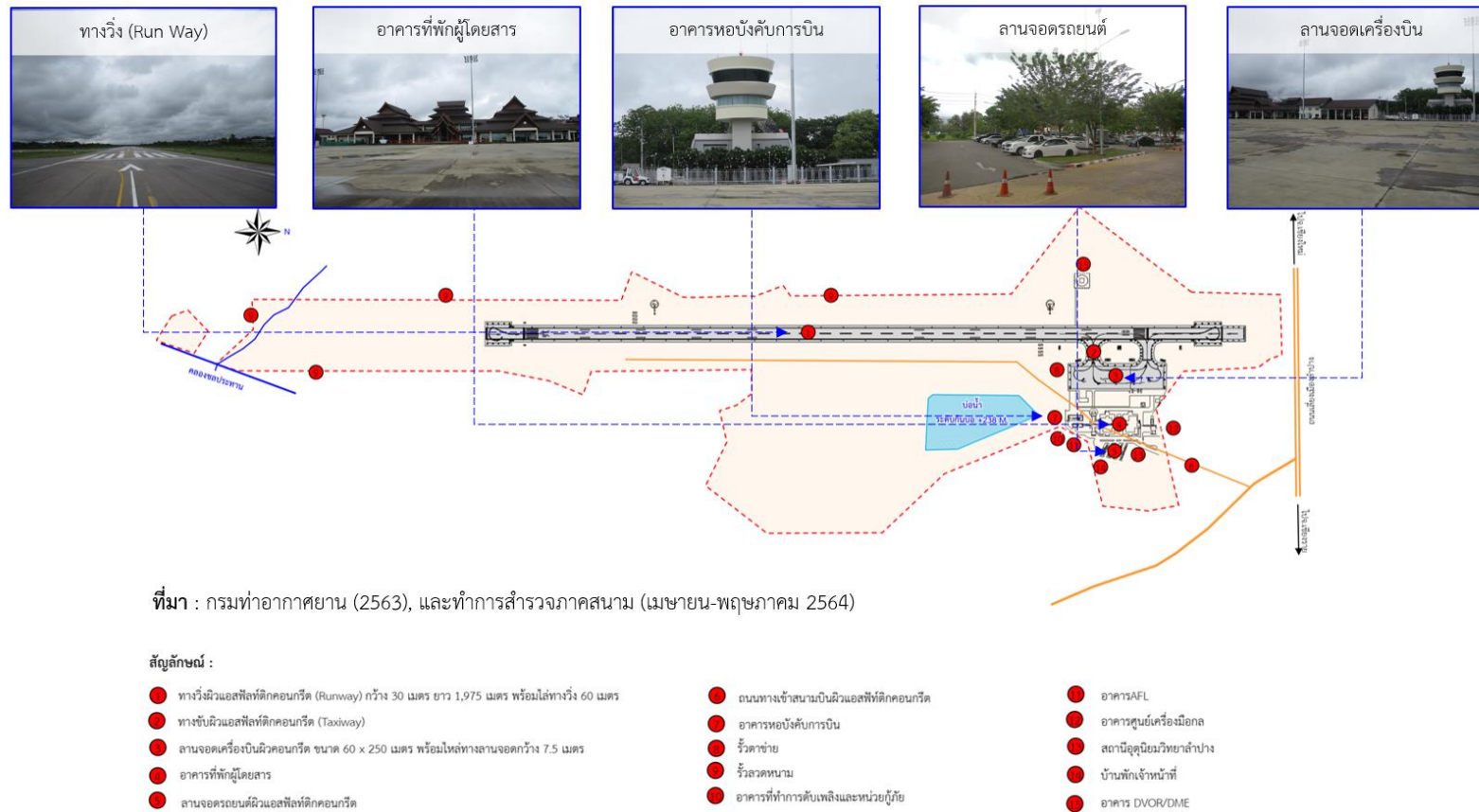
(3) พื้นที่อื่นๆ

การใช้ประโยชน์ที่ดินในรูปแบบอื่นๆ ได้แก่ เส้นทางคมนาคม และแหล่งน้ำ และลำห้วยต่างๆ โดยมีทางหลวงหมายเลข 1 ทางหลวงหมายเลข 1037 เป็นเส้นทางคมนาคมสายหลัก ส่วนแหล่งน้ำที่พบ ได้แก่ แม่น้ำวัง อยู่ทางทิศเหนือของท่าอากาศยาน และอ่างเก็บน้ำแม่เมะ อยู่ทางทิศใต้ของท่าอากาศยาน

โครงการจ้างที่ปรึกษาดำเนินการตรวจสอบผลการปฏิบัติตามมาตรการที่กำหนดไว้ในรายงานการประเมินผลกระทบสิ่งแวดล้อม
ท่าอากาศยานพิษณุโลก น่านนคร แพร่ แม่ฮ่องสอน ลำปาง แม่สอด ปาย และเพชรบูรณ์ (ภาคเหนือ)

ที่มา : กรมท่าอากาศยาน (2563), และทำการสำรวจภาคสนาม (เมษายน-พฤษภาคม 2564)

รูปที่ 1.4.2-1 แสดงองค์ประกอบหลักภายในท่าอากาศยานลำปาง

